СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 25. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 1. лютого, 1926.

VOL. XXXIV. No. 25. Jersey City, N. J. Monday, February 1, 1926. TREE CENTS

Три копальняні катастрофи.

БЕРМИНГГЕМ, Алабама, 29. січня. — Пізною ніччю случилася тут в копальні Мосборо, що належить до Премієр Ковл Ко., катастрофа, яка захопила під землею 38 майнерів. З того числа ратункові відділи добули живцем 10. За життя оставших побоюються.

ШИКАГО, 29. січня. — В копальні вугля Орієнт, що належить до Шикаго, Вилмингтон енд Френклин Ковл Ко. в Вест Френкфорт, Илинойс, вибух під землею захопив 1,235 майнерів. Всім робітникам вдалося добутися живцем на поверхню землі, з виїмком 5 робітників, на виратування котрих страчено надію.

ТРИНИДЕД, Колорадо, 29. січня. — В копальні ч. 3. підприємства Бер Кеніон Ковл Ко. наступив підземний вибух, який убив трох робітників. 33 робітникам, що були в час вибуху під землею, вдалося втекти.

МАЙНЕРСЬКІ ПРЕДСТАВНИКИ ПРЕДКЛАДАЮТЬ НОВЕ УСТУПСТВО.

ФІЛАДЕЛФІЯ, 29. січня. — Майнерські представники предложили на нинішній своїй конференції з представниками властителів копалень новий плян, який робить властителям уступство в справі арбітрації, на яку майнерські представники досі ніяк не хотіли згодитися.

Після сього пляну малоби утворитися комітет для відкривання фактів про вугольний промисел, а головно для розслідження робітничої заплати майнерів та зисків підприємців. В сей комітет малиби ввійти Чарлз Гюз, секретар праці Дейвис та губернатор Пенсилвенії Піншов. Після майнерського домагання, сей комітет не мавби права примушувати сторін держатися його проєктів.

Властителі копалень у відповідь на сей плян настоювали на те, щоби арбітрація була примусова.

СЕНАТ ПРИНЯВ ПОСТАНОВУ ПРО ЗВИЧАЙНІ ПОДАТКИ.

ВАШИНГТОН, 29. січня. — По завзятій дебаті сенат ухвалив нині сю частину податкового закона, що відноситься до звичайних податків. Дебату над податками відложено на пізнійше. Поступовці заявляють, що вони не хочуть зовсім ломити проекта, але хочуть добитися деяких його змін.

ДОЛЕТІВ ДО 35,900 СТІП ВИСОТИ.

ДЕЙТОН Огайо, 29. січня. — Сотник американської армії Джан Мекреді долетів нині на своїм літаку до висоти 35,900 стіп понад землю. Він хотів долетіти до висоти 40,000 стіп і в сей спосіб побити світовий рекорд, але се йому не вдалося, через те, що на висоті 25,000 стіп машина перестала як слід функціонувати. Коли літак дістався на свою найвисшу висоту, термометер літака подав, що температура виносить 80 степенів понизче зера.

СЕНАТ УХВАЛИВ ГРОШІ НА РОЗОРУЖНУ КОНФЕРЕНЦІЮ.

ВАШИНГТОН, 29. січня. — Сенат ухвалив нині резолюцію, уповноважнюючу уряд видати на кошти участи в розоружній конференції, скликаній Лігою Народів, суму 50,000 долярів. Палата послів ухвалила сю резолюцію ще кілька днів тому назад.

„РУЗВЕЛТ НЕ БУВ ДОБРИМ АМЕРИКАНЦЕМ."

ВАШИНГТОН, 29. січня. — Серед горячої дискусії в сенаті сенатор Меккемент назвав колишнього президнета Рузвелта кепським Американцем за те, що він підчас своеї виборчої кампанії в 1912. році вів агітацію за тим, щоби суддів відкликати народним голосованнем. Сей виступ зробив велику сензацію і в сенаті і в газетах, бо американські патріоти вважають Рузвелта втіленнем американського патріотизму.

ЛІД ВИСУШУЄ АМЕРИКАНСЬКУ НЯГАРУ.

НАЙЕГРА ФОЛС, Ню Йорк, 29. січня. — Американська частина Нягари, найбільшого водопаду в світі, пропускае тепер просто лишень кілька гальонів води. Понад водопадом утворилася велика ледова запора, яка відвертае воду від американського боку на канадійський. Таке явище трафляється тут дуже рідко.

СЕНАТ ВІДДАЄ ПОЧЕСТЬ КОЛИШНЬОМУ ВОРОГОВИ ЮНІЇ.

ВАШИНГТОН, 29. січня. — В честь 85-тих уродин конґресмена Стедмена палата послів повстала нині з місць на пару хвилин. Сю незвичайну почесть віддано йому головно з огляду на те, що він був колись офіцером в конфедеративній армії, що в 60-тих роках минувшого століття билася за самостійність південних стейтів.

„СЕЛЯНИ ДАЮТЬ ВІДПІР БОЛЬШЕВИЗМОВИ"

НЮ ЙОРК, 29. січня. — Граф Іля Толстой, син відомого російського письменника Льва Толстого, виголосив тут відчит про Росію, в якому сказав, що большевизм не потрафить перепертн своїх реформ у Росії головно через завзятий пасивний опір російських мужиків. На сьому пасивному опорі готово теж розбитися англійське панування в Індії.

НАПИТОК ЗМІВ З ЛИЦЯ ЗЕМЛІ ЦІЛУ РОДИНУ.

КЛІВЛЕНД, Огайо, 29. січня. — В мешканню місцевого горожанина Артура Фульві найдено неживим його самого, його жену й їх трое дітий. Мати його та наймолодша дитина, якій всего 4 літ віку, небезпечно хорі затроеннем. На столі найдено останки вина, котрим родина затроїлася.

СЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА РІДНУ ШКОЛУ.

В січні сього року збірки призначені на Рідну Школу в Галичині.

Всі збірки посилати через:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

ТЕЛЕФОНІЧНА КО. ВІДПОВІДАЄ ЗА ПРОПУЩЕННЄ ІМЕНИ З КНИЖКИ.

НЮ ЙОРК, 28. січня. — Перед місцевим стейтовим судом велася нині цікава росправа, викликана позвом одного місцевого цвітяря проти телефонічної компанії за відшкодованнє за пропущеннє свого імени з телефонічної книжки. Цвітяр зізнав, що пропущеннє його імени попсуло йому богато бизнесу. Судді признали йому близько пів тисячі долярів відшкодовання.

ДІМ ЯК ПОЧТОВА ПЕРЕСИЛКА.

Минулого тижня, у французькій пристані, Гаврі, висаджували з корабля рідкий пакунок. Це була готова викінчена вілля з повним уладженням: меблями та посудиною, вартости 100.000 долярів, переслана нюйорськими промисловцями одному визначному Французови за його заслуги для Америки.

КІТ ПЕРЕД СУДОМ.

Кожна країна мае своєрідні процеси. У Лондоні поважні часописи присвячували поважнійші статті на тему: чи винен кіт, що зїв сусідські курки та голуби? Підстава процесу маловажна, але теоретичні принципи цікавлять анґлійських юристів. Ось основа спору: адвокатові Бакль щезали цінні голуби та курки. Виявилось, що їх зїдає кіт його сусіда, властителя віллі Гольмса. Бакль зажадав відшкодовання 80 фунтів. Гольмс власноручно втопив свого кота і повідомив про це свого сусіда. Про гроші ні слова. Бакль подав його в сід. І програв у двох інстанціях. Мотив відкинення його претенсії був оригінальний: „Відомо, що кітки радо відвідують курники. В Англії є ще звичай, щоби котів не позбавляти їх свободи". Тепер справа опинилась перед найвищим трибуналом у Лондоні. Нею займався професор Оксфордського університету. Він звернув увагу на те, що як би коти були небезпечні для людий, то їх власники були би відповідальні за їх вчинки так само як власник менажерії за дикі звірята. А коти поводяться супроти курок таксамо, як тигр супроти людини. Тому їх властителі є відповідальні за смерть курок. І цитує параграфи з 1700 року! Всі очікують висліду процесу, мов перегонів і навіть закладаються між собою: за котом і проти.

ДЕ ПІДДУБНИЙ БУДЕ БОРОТИСЯ.

Славний український силач Іван Піддубний буде далі боротися в слідуючих містах:

У вівторок, 2. лютого, в Джерзи Сиkи, Н. Дж., у Вікторі Гол, при вулицях Гендерсон і Йорк. В головній боротьбі буде виступати Піддубний. В другій парі буде боротися Станіслав Збишко, а в третій парі український силач з Харкова Єрмак.

В Патерсон, Н. Дж., Іван Піддубний буде боротися 4. лютого в Турнер Гол.

На жаданнє публики буде боротися Іван Піддубний другий раз у Филаделфії дня 5. лютого. Боротьба відбудеться в Українській Гали при 849 Норт Френклин стр. Приїзд Піддубного до Филаделфії викликує велику сензацію.

В Елізабет, Н. Дж., бореться Іван Піддубний в суботу, дня 6. лютого, в Фалконс Гол, 153 Трета ул. Там також буде боротися український силач із Харкова, Єрмак, а також буде виступати Станислав Збишко.

В Пасейк, Н. Дж., Іван Піддубний виступає 9. лютого. Галя буде проголошена пізнійше.

В Трентон, Н. Дж., Іван Піддубний буде боротися 10. лютого. Галя буде проголошена пізнійше.

В Балтімор, Мд., Іван Піддубний буде боротися 11. лютого, в Станіслас Авдіторіюм на Алісана стр.

Менаджер Івана Піддубного Джек Пфефер дістає богато листів із запрошеннями, щоби він урядив боротьби Піддубного в других поменших місцевостях, які цікаві булиби побачити доказн велитенської сили Івана Піддубного.

ВАЖКО БУТИ ДИПЛЬОМАТОМ.

Новий посол СРСР. в Парижі, Раковський, вислав недавно запрошення до визначних політиків на обід у своїй амбасаді. У кутику запрошень була примітка: „Прохаемо у фраку або смокінгу". Один з французьких послів, Тео Бретен, відповів на це запрошення так: „Посол, Тео Бретен, справжній робітник, не мае ні фрака ні смокінґа і йому немае змоги прийняти запрошення т. зв. представника російських робітників і селян".

УКРАЇНСЬКІ ҐАЗЕТИ НА БУКОВИНІ.

„Земля", незалежна українська ґазета, виходить від кількох місяців у Чернівцях, ул. Петровича 4. Цей український національний тижневик нищить румунська адміністрація так само, як соц.-дем. двотижневик „Боротьбу". Безправство Румунів сягає так далеко, що почтові уряди українських ґазет просто не розсилають, затримуючи їх у себе цілими стосами. Провінціональні читачі на Буковині могли довідатись про істнування „Землі" щойно після промови п. Ґузаревої на жіночому конґресі в Букарешті, бо аж тоді допущено українську ґазету до рук українського читача.

ДИСЦИПЛІНАРКА ЗА НАУКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.

На нашій багатострадальній Холмщині розпочала шкільна влада дисциплінарне слідство проти кількох учителів Українців лише за те, що вони вчили дітей також по українськи та вели по українськи курси для неграмотних. Українців-учителів є на Холмщині мінімальне число, бо багацько їх Поляки поарештували або попереносили в польські дикі „Псі-Вульки"; багацько позвільнювано, і то навіть таких заслужених для шкільництва людий, що працювали на місцях по 20 і більше літ ще перед війною. Всеж таки та нагінка й переслідування не знеохочують багатьох працювати в школі й поза школою для вивчення української грамоти й української історії.

ШКОЛА НА ВОЛОДИМИРЩИНІ.

(На Волині під Польщею).

Наука в школах у страшному занепаді. Рідко, рідко попадається вчитель або вчителька, що вчать, як кажуть селяни, по передвоєнному. По тій причині, що польська школа дає малий розвиток українським дітям, селяни не мають охоти посилати дітий до школи. На третому році науки діти по 14 літ не вміють ні читати ні писати по польськи; рахувати не дають ради до 100. Я особисто переконався в с. Вощатині, де діти не вивчилися писати навіть літер і помиляються в рахубі.

Тому то селяни, як хотять, щоб їх діти не росли в темноті, мусять наймати вчителя Українця, котрий вчив би їх дітий по хатах.

Сергій Назарук.

Урядовці Ліги Народів сподіваються, що Злучені Держави приступлять до неї в 1927 р.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 29. січня. — Урядовці Ліги Народів вельми раді, що американський сенат приняв дня 27-ого січня с. р. резолюцію, якою заявився за приступленнем Злучених Держав до Постійного Суду Міжнародньої Справедливости.

Вони кажуть, що ся резолюція мае дуже велике значінне для Ліги Народів. Впевняють, що всі члени Ліги (55 держав) і всі ті держави, що підписали вже протокол Суду (36 держав), приймуть без усяких застережень застороги Злучених Держав і сим, кажуть, промостять Злученим Державам шлях до Ліги Народів.

Покищо Постійний Суд Міжнародньої Справедливости се виросток Ліги Народів й остається ще надалі наче його прирослою галузкою, тому Злучені Держави не зможуть зовсім відокремитись від Ліги Народів а тільки приеднатись до Суду. Але се, як кажуть приятелі Ліги, власне дуже добре, бо се спершу втягне Америку лише до співділання з Лігою Народів, а переходом і до самої Ліги. Тільки, кажуть, сього не треба голосно говорити, а Америка приступить яко дійсний член Ліги Народів вже в 1927 році.

У СПРАВІ РОЗОРУЖНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ПАРИЖ, 29. січня. — Британський міністер закордонних справ Чемберлейн приїхав сюди, як тут впевнюють, на те, щоби спонукати Францію, щоби згодилась, аби не відкладати вступної наради у справі розоружної конференції, але таки скликати її 15-ого лютня с. р. в Женеві.

ІТАЛІЙСЬКО-НІМЕЦЬКА БОРОТЬБА.

ВІДЕНЬ, 29. січня. — Італійська окупаційна влада переслідує німецьке населенне в полудневому Тиролю, який алїянти забрали від Австрії і віддали на підставі версайського „мира" Італії.

Італійська влада замикае там німецькі школи в громадах, де нема ані одного Італійця, а натомісць закладае італійські; заборонюе старі німецькі часописи; і навіть наказуе Німцям переіменовувати свої імена і їх громад на італійські.

Німецька преса в Німеччині і в Австрії виступила в обороні переслідуваних і веде агітацію за бойкотом Італії німецькими туристами. Се принесло-б Італії велику страту, бо примірок торік німецькі туристи стратили в Італії 700 міліонів лір. Тому італійське правительство запротестувало проти сеї агітації в Берліні. Одначе німецьке правительство відповіло, що воно сьому не винне тільки Італія і тому воно не може нічого зарадити.

ПРОДАЖ КОРАБЛІВ СТІННЕСА.

БЕРЛІН, 29. січня. — Кораблі пок. Гуга Стіннеса, які належать тепер до його синів, відкуплять дві німецькі корабельні компанії. Містота тих кораблів виносить понад 150,000 тон.

ДОВГ ІТАЛІЇ.

ЛОНДОН, 28. січня. — Анґлія згодилась, щоб Італія сплатила їй лише половину три-міліярдового довгу. Сей довг мае сплатити протягом 62 літ по $22,500,000, але до тої суми дійде аж за 7 літ, а покищо буде платити меньше.

Тепер англійські горожани платять в податках 12 центів в кождому фунті стерлінґів на італійський воєнний довг, а коли Італія буде платити, то сей їх тягар змаліе всього тільки о 2 центи.

Англія згодилась теж звернути Італії її золотий засіб в сумі $110,000,000 в ратах протягом 62 літ.

ВОДКА.

МОСКВА, 28. — січня. — Сього року совєтська влада виробить на продаж 75,000,000 ґальонів горівки із 40% алькогольною силою. Кромі того виробить 5,000,000 спеціяльних горівок із 60% алькогольною силою.

За сі алькогольні напитки населенне заплатить урядови чверть біліона долярів, з чого він мати-ме $175,000,000 чистого зиску.

ҐУРАҐАН.

ЛОНДОН, 27. січня. — З Австралії наспіла депеша, яка сповіщуе, що біля західних берегів Австралії ґураґан знищив і затопив 200 суден ловців перел.

КІНЬ КНЯЗЯ ВАЛІЇ УБИВСЯ.

ЛОНДОН, 27. січня. — Сьогодня знову впав англійський престолонаслідник зі своїм конем О Дір вчасі скорої їзди. Кінь, упавши, убився на місці, а князеви Валії нічого не сталось.

АМЕРИКАНСЬКІ ТУРИСТИ.

ПАРИЖ, 27. січня. — Обчислюють, що торік літом відвідало Европу чверть міліона Американців, котрі лишили в Европі $350,000,000. З того найбільше осталось у Франції, відтак в Англії і далі в Німеччині.

Сього року в літі сподіваються в Европі 400,000 американських туристів, які повезуть туди і видадуть пів міліярда (біліона) долярів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинока число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзей Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КАЙЗЕР У КІНО

Недавно тому в Англії показували в театрах рухомих образків образки бувшого німецького цісаря Вільгельма, зняті з нього французькою кінематографічною фірмою Братів Пате. Англійська публика обурилася на образець як на спробу перепараціі слави цісаря та висвистала образ так, що менаджер мусів публику перепросити та пообіцяти, що більше цісаря ставити не буде.

Сей самий образок показувано в Америці, але тут публика віднеслася до нього зовсім байдуже. Ні цісарська собака не викликала звичайних насмішок, ні цісарська особа звичайних свистів. Дивлячися на колишнього цісаря, Американці позіхали з нудів. Для них його роля скінчена. Що їм ним більше займатися. Не варта навіть для нього руки з кишені виймати.

Тимчасом Німці беруть справу богато горячійше. Тепер Німеччина вся є видовищем завзятої політичної боротьби за питанне, чи дати відшкодовання колишній цісарській родині, а коли дати, то яке дати. Виступ кайзера в кіно доллляв лишень олии до огню. Коли комуністи й соціялісти робили в день цісарських іменин величезні масові збори, на яких вішали в образі колишнього цісаря, соціялістичний денник Форвертс помістив образ, в якому зобразив колишнього цісаря як мувингпикчерового актора. Сцена — типічна робітня кінематографічного підприємства: малярі малюють стіни, сценічні помагачі пересувають сцени, актори в усяких костюмах підмальовують брови, ліниві актреси зі заголеними колінами розверкувались на фотелях, ждучи своєї черги. Фотографи крутять кінематографічними корбами. Знимають фотографію бувшого цісаря. Він поставив і повну парадну форму, з бердом у руці, зі шаблею в короткій руці, станув на підвисшенню перед престолом та немовби хотів командувати світови, зорям, сонцю й місяцеви. Директор підприємства рух цісаря ще не вдоволяє, і він кличе до цісаря: „Більше маєстатично, ваше величество. Ще більше маєстатично".

Зовсім не соціялістичний Берлінер Тагеблят подав про цісареву фотографію острий дотинок:

„Декому може бути болючо, що людина, яка через три десятиліття стояла на чолі німецької держави, понизилася до того, що дала себе фотографувати французькій фірмі та виставляти в Англії. Навіть прихильники зближення межи Німеччиною, Францією й Англією можуть подумати, що се зближення посувається трохи за далеко. Але хоча Вільгельм ще й нині каже себе кликати „маєстатом", та хоча його жінка записується в німецьких літниськах яко цісарева, хоча до сього титулу не має найменчого права, то все таки Вільгельм є нині приватною особою, а питанне, чи він та його жінка хочуть працювати в якійсь французькій фірмі є зовсім питанием їх смаку, а яке таке питанне, як кождий знає, воно дається горячо дебатувати. Коли, однак, та сама приватна особа домагається кількасот мілїонів золотих марок від обідніллого народа та їх падаючого промислу й торговлі, то при встановленню висоти відшкодовання требаби взяти під увагу те, чи не мігби він додати до своїх приходів свої зарібки зі свого заняття яко фільмовий актор".

Значить, Німці не можуть ще до нині позбутися клопотів зі своїми кайзерами. Коли вони сиділи на престолах, не вміли захоплюватися як пануючі, від коли стали приватними людьми, не вміють заховуватися ні яко бувші цісарі, ні яко приватні люди.

ВУГЛЕВІ ПЕРЕГОВОРИ

Вже в трете зібралися зі собою представники майнерів та представники властителів копалень твердого вугля, щоби покінчити страйк углевий, котрий отсе добігає пятий місяць свого існування.

Збираються в трете, але як за першим і другим разом, не кращі вигляди з сих зборів. Філаделфійська конференція може так само скінчитися, як колись скінчилася нюйорська та атлантик-ситська.

Скінчитися так може через те, що властителі копалень займають у своїх переговорах становище, яке властителі копалень привикли займати від кількадесять літ. Се становище необмеженого боса. Вони дивляться на вуглевий промисел як на свою власність. У них найважнійшим фактом у промислі є те, що вони мають землю, в якій находиться вугля. Їх нічого не обходить, що в промислі рівночасно 150,000 людий вкладає свою працю. Їх обходить лишень те, що вони ризикують своїм маєтком. Вони не дивляться на те, що півтора сотки тисяч людий ризикує в сьому промислі своїм здоровлем, безпеченьством і життєм. На основі ризика свого маєтку вони домагаються необмеженого права правлення промислом після своєї волі. Їх воля має рішати, як мають бути платені майнери, а тим самим, яке житте вони мають вести.

Майнери, природно, повстають проти такого трактовання справи. Проти такого необмеженого босівства вони виступають. Після них, вуглевий промисел повинен бути правлений всіми людьми, в ньому заінтересованими. Майнери теж повинні сказати своє слово про те, як вони життя мають вести. Межи сими двома засадами ведеться боротьба й по других промислах. Тому всі робітники співчувають майнерам у їх боротьбі. Співчувають їм однак також і поступові підприємці, які практично переконалися, що дорогою згоди з робітниками можна краще вести бизнес, як дорогою необмеженого босівства.

РОДИ БИЗНЕСОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

(Продовження)

ГНУЧКІСТЬ АКЦІЙНОЇ КОРПОРАЦІЇ.

Дальшою доброю стороною акційної корпорації є її гнучкість. Основа сеї сторони лежить у тому, що владу в організації мають всі акціонери, шеровці („стакголдери"), які проявляють сю владу на правильних зборах і при помочи голосу. Бизнес корпорації ведуть лишень належито встановлені урядники корпорації, і кождий урядник має обовязки, виразно означені. Урядника, котрий не відповідає на своє становище, або й цілий заряд усувається дуже просто, через звичайний вибір нових урядників на правильних зборах, а організації, які справді роблять поступ, ні разу не вагаються се зробити, коли який урядник на своє становище не надається.

Через те в усіх тих случаях, де некорпораційні організації показалися небезпечними для великих підприємств, там корпорація, через свою обмежену відвічальність, легкість у перенешенню шерів з одних людий на других, та своєю гнучкістю заряду, потрафила сповнити вимоги бизнесового світа та стала одною з найбільше вживаних форм бизнесової організації.

ХИБИ АКЦІЙНОЇ КОРПОРАЦІЇ.

Однак, виказуючи добрі сторони акційної корпорації, було би несправедливим, якби не показати відразу слабі сторони акційної корпораційної організації.

Такою злою стороною корпораційної організації можна вважати наперед самий видаток на заінкорпоровання корпорації. При нагоді інкорпорації платиться певний податок, який в деяких стейтах є досить поважний. Через се богато людий, які ведуть бизнес або одинцем або спілкою, не інкорпорують свого підприємства, не перемінюють його на корпорацію, хоча бачуть великі догоди для себе з такої інкорпорації. Пізнійше, вже по завязанню корпорації, є ще другі видатки, получені з предкладанням звітів стейтовим урядам, з відбуванням річних зборів шеровців, тощо. Всі ті видатки не роблять великої ріжниці для богатих корпорацій, але малі відчувають їх як додатковий видаток, який їх часто відстрашує від перемінення своєї організації на корпораційну.

ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ.

Другою недостачою акційної корпорації є обмеження її прав. Права саме акційної корпорації щодо ведення бизнесу обмежені законом до тої діяльности, яка виразно подана в чартері або дозволена законом. Давнійше закони більшости стейтів дозволяли корпораціям вести лишень один рід бизнесу. Се однак показалося такою поважною перешкодою в веденню бизнесу взагалі, а в підприниманню великих бизнесів спеціяльно, що під напором загального домагання сі обмеження треба було знести. Нині вже більшість стейтів дозваляє більшу свободу в сьому зглядї, і звичайно стейтові закони або зовсім не ставлять обмежень, або ставлять дуже незначні обмеження, щодо того, які роди бизнесу має право вести корпорація. Правильно всяка корпорація не обмежена щодо того, який рід бизнесу вона поставить у свій чартер.

ОБМЕЖЕННЯ КРЕДИТУ.

Здається, що найважнійшою слабою стороною корпораційного підприємства є обмеження кредиту. Як відомо, в нинішні часи всякий бизнес опирається на кредиті. Кредит корпорації залежить від капіталу й маєтку корпорації, тоді як кредит спілки залежить від цілого маєтку спільників, бо корпорація відповідає за свої довги лишень своїм маєтком, а спілка відповідає цілим маєтком кождого свого спільника. Через те не одній корпорації, якої маєтки не зовсім добре відомі, приходиться нераз трудно роздобути кредит, і частенько вірителі бизнесу, який перемінився зі спілки на корпорацію, не хочуть давати корпорації такого кредиту, як вони давали підприємству перед переміною. Ся недогода, однак, має велике значіння лишень для менчих підприємств.

НЕБАЖАНИЙ РОЗГОЛОС.

З огляду на обмежену відвічальність корпорації стейтові уряди домагаються від корпорацій, щоби вони предкладали урядам правильні звіти зі своїх фінансових операцій та з маєткового стану. Очевидно, поданне таких звітів до відома державних урядів розкриває подекуди безнесові операції підприємств, а таке роскриття може деколи бути немиле підприємцям. Тому деякі бизнесмени воліють уникати сього роскривання та вести далі свій бизнес яко одиничний бизнес або спілку.

ЗВАЖЕННЄ КОРИСТИЙ З НЕДОСТАЧАМИ.

Коли зважити користи з недостачами корпораційної організації, то перевага покажеться по стороні користий. Хоча акційна корпорація має ріжні недостачі, мимо сього користи сего рода організації такі великі, що акційна корпорація є найбільше популярною формою бизнесового підприємства та що велике число одиничних та спілкових підприємств радо перемінюється на акційні корпорації. В нинішні часи корпораційна організація стала просто необхідною для великої промислової системи, і чим більше ростуть бизнесові підприємства своєю величиною, то тим більше догідною покажеться форма акційної корпорації. Можна сказати навіть, що акційна корпорація є одиноко формою організації, яка надається найкраще до ведення бизнесових підприємств на велику скалю, які що далі, то стають тим більше типовими для новочасного бизнесового життя.

(Дальше буде).

НОВА ЗБІРКА УКРАЇНСЬКИХ ПІСЕНЬ.

Відомий в Ню Йорку й околиці театральний артист п. С. Комишевацький видав нову збірку українських пісень п. з. „128 найкращих українських пісень". Се пісні без слів, а можна їх грати на скрипці, мандоліні, альт, саксофоні, корнеті, кларнеті, флеті і інших сольових інструментах.

Властивих українських пісень є в тій збірці лише 110, а відтак ідуть за порядком: „Пісня червоної армії", „Марсельєза" і 16 популярних пісень російських.

Заборато усіх тих пісень, аби можна тут вичислити їх заголовки, але загально треба сказати, що та збірка пісень найліпша в руках кождого музикального Українця. Деякі з надрукованих тут мельодій можна подибати в інших музичних збірниках, але є богато таких творів, які ще ніколи не були ніде печатані, а придбав їх п. Комишевацький ще на Україні і держав їх доси в рукописах. Між ними є кільканалцять таких, що їх справді можна вважати перлами нашої народньої музичної творчости.

Між 110-ма українськими мельодіями находимо 2 пісні жидівські (які приходять в українських театральних виставах), 2 коломийки (циганські танці), 1 лезгінка (кавказький танець). Між світськими мельодіями подибуємо три колядки. Для тих, що люблять в скочних мельодіях, поміщено в збірці: дрібушечки, 1 танець, 5 орігінальних козачків і 1 коломийку.

Друковані усі ті ноти на тривких папері, окладинка прикрашена гарним кольоровим українським виньєтом. Заголовки подання в двох мовах: український і англійський. Зміст (заголовки пісень) надруковано по українськи і рівнорядно азбукою витайського (з вимовою пригідною для Американців).

Ціна сеї цікавої збірки $2.00, враз з почтовою пересилкою.

Наклад невеликий, тож треба поспішитися з замовленням. В самім Ню Йорку в протягу тижня розійшлося вже понад 200 примірників.

Хто цікавиться нашою народньою музикою, не пофальшованою ріжними несовісними спекулянтами, нехай пришле на адресу „Свобода" (Svoboda, 83 Grand St., Jersey City, N. J.) $2.00 й дістане згадану збірку відворотною почтою просто до свого дому.

ЩО НАМ ТРЕБА В АМЕРИЦІ

В. Кедровський.

(Докінчення).

V.

Народні театри.

Серед нашої імміграції в Америці склалося фальшиве і шкідливе відношення до нашого національного театру. Театр уважають джерелом прибутків на цілі товариства, що дає виставу. Між тим всі культурні народи ставляться до театру як до національного мистецтва, а жадне чисте мистецтво не може і не повинно служити яким би то не було утілітарним цілям, бо воно тоді не осягне завдання мистецького розвитку народніх мас.

Наш театр вийшов з глибин народних: народними мотивами скористувалися наші композитори і драматурги для кращих своїх театральних творів. Наш нарід у старому краю був відтятий від міста, де твір його народний, в обробленню майстрів, тішив око і викликав подив у глядачів, часто чужих нашому народови, та викликав у них високі естетичні переживання. А між тим сам нарід залишався в темряві і незнанню того, які кольосальні духові яскости зберігаються і витворюються в його глибинах. Він тому не міг пізнати себе, не міг пізнати величности свого духа. Се витворювало у нього страшну рабську психольогію, яка не раз, в часи великих народніх поривів до боротьби за своє визволення, спиняла його на півдороги в осягненню своєї мети. Се витворювало з нього лише на час збунтувавшогося раба, який знову покірно вкладав свою шию в нове, або навіть і старе ярмо. Гнобителі нашого народу се добре знали і тому так рішуче боролися проти правдиво-художних постановок на українських сценах, а особливо народних. Тому то цензура випускала у світ лише ті твори українських драматургів, що висміювали „дурного хахла", що виводили на сцену лише ковбасу та чарку, а тим самим примушували наш нарід бачити в зеркалі лише свої злі риси і то самі паскудні, самі застрашуючі. Це, на думку гнобителів, мусіло наш нарід відштовхувати від свого національного, відрікатися від самого себе і причисляти себе до Москаля, Ляха, Німця, як до вищої породи. Нарід любить і цінить красу, — згадайте „Лесь преславний гайдамака" — що дав стяти краще собі голову ніж взяти каряву дівку у подружжя, — нарід підсвідомо тягнеться до мистецьких творів, а особливо наш український. Хиба мало про це говорить наша рідна пісня, наше убрання національне, старовинні національні розваги, обряди і т. д. В душі нашого народу заложено богато поетичности, богато сентиментально-радісного почуття, спокійного, як літний захід сонця, і ця якість української душі дає величезні можливости широкої діяльности в мистецькому розвитку. Які величезні наслідки булиб, якби вся театральна діяльність серед нашого народу, з дня народження її, була поставлена нормально, як слід.

Щож ми бачимо тут в Америці?! Навіть „просвещенние" режисери та „менаджери" виставляють „Ковбаса та чарка", „Сатана у бочці" та „Пяний дяк" і т. д. Вони, ці „проводирі" театрів не знають, очевидно, того, що український нарід в далеко захований духовій своїй якости зовсім не „дурний хахол", чи „нерозумний хлоп", а індівід глибокої думки і високохудожнього чуття. Виховані на панських задвірках, вони завжди нужі своєму народу, завжди тікали в „найми" до гнобителя свого народу, вони, вислужуючись у пана свого, звикли й на нарід свій дивитись панськими очима. Як пан їх завжди говорив, що „хахол", „Русин" то нижча порода людей, то бидло, яке зовсім не має вищих почувань людини, так вони й тепер при нагоді голосно, а в душі завжди, те саме повторюють. Повні нездари розібратися у народній психольогії, не знаючі народньої душі, вони завжди намагаються дати щось таке дурне, неграбне, „від себе", аби той глядач сміявся і хвилево був задоволений. Це все одно, що людину слабої волі привчувати пити алкоголь — поступовання не дуже корисне і почесне. Замість того, щоб більше розвивати в народі почуття краси, жагу прагнення до вищого, прекрасного, такі „представлення" отруюють ще більше душу глядача і примушують його, після приняття ніби наркотики чи „представлення", довго потім спльовувати, як від гидкої відрижки.

Сим то й пояснюється, що гарна високо-художня пєса, відповідно виставлена, завжди притягає глядача і інтерес до неї не падає, скількоб разів вона не ставилася, міжтим як не художення пєса, без глибокого внутрішнього змісту, який би вона хвилевий успіх не мала, починає швидко губити у глядача популярність і нарешті вмирає.

Найбільший український драматург і великий артист Карпенко-Карий, кажучи про завдання театру, писав: „З театру, як з храму крамарів (Христос), треба гнати і фарс і оперетку: вони позор штуки, бо смак псують і тільки тішаться пороком. Геть їх з театра! Мітлою слід їх замести! В театрі повинні грати тільки справжню літературну драму, де страждання душі людської тривожать камяні серця і, кору ледяну на них розбивши, проводять в душу слухача жадання правди, жадання загального добра, а пролитими над чужим горем сльозами убілять його душу паче снігу... Комедію нам дайте, комедію, що бичує сатирою страшною всіх і сміхом через сльози сміється над пороками і заставляє людей мимо їх волі соромитися своїх лихих учинків", а не виплекали у глядача бажання їх повторити і переняти, як то часто „представляють" в такому дусі наші „комедіянти".

І Карпенко-Карий, давши такий заповіт про театр, лишив в спадщині цілу низку прекрасних драм і комедій, які мусять обовязково входити в репертуар кожного національного українського театру.

VI.

Заключення.

Увесь час я писав, „що треба робити?", але уникав говорити: „як треба робити". Робив це я з тих причин, що робити можна онду й туж справу ріжними засобами, відповідно до місцевих умов і обставин. Головне, треба ясно собі уявляти: „що треба робити?" і тоді уже виробити план відповідний „як робити"?

Звичайно загальні вказівки „як робити?" можна дати, але тоді ще треба було би заняти в газеті принаймні в два рази більше місця та й то були-б лише загальні натяки на способи провадження роботи, а не докладний метод.

Крім того в кожній праці повинен бути якийсь керуючий центр. Ми в Америці для провадження культурно-освітної, національної роботи такого центру не маємо, а він конче потрібний. Хіба в Галичині, скажемо, для приміру, булиб так поширені українські школи приватні, „Рідна Школа", „Просвіти і т.д., якби там не було керуючих центрів? Отож і в Америці такий центр потрібний. Він то й повинен буде давати відповіді не тільки на те, „що робити?", але й „як робити?". Він повинен провадити щоденну, біжучу роботу по організації і провадженню культурно-національного життя тут в Америці та звязатися в цій галузі як найтіснійше з краєм старим.

Я ще й тому не писав навіть загально „як треба робити?", бо маю відомости, що тепер переводиться підготовча робота до організації такої культурно-національної централі, яка, сподіваюсь, знайде правдивий шлях до ведення культурно-національної праці тут, та, уникаючи ріжних партійних і групових суперечок, зможе значно допомогти розвиткови культурно- і національно української імміграції.

Подаю тут наконець коротко тези всіх статтей:

1. Повинна бути створена централя для провадження в Америці виключно культурно-національної роботи.

2. Система освіти національної української мусить бути збудована так:
   а) Діточі національні школи;
   б) національні скавти;
   в) спортові організації;
   г) народні доми;
   д) народні театри й хори.

3. Все це повинно бути одною строгою системою, що захопивши людину від дитинства під вплив національної культури і пробудивши в ній національну свідомість, затримало-б і поглиблювало її національні якости.

4. Як побічне і доповнююче все те, що згадано в перебігу статтей: бібліотеки, ріжні курси, лекції, гуляння народні, свята національні, діточі театри, орхестри, кооперативи і т. д.

(Конець).

ЗА РІДНУ ЗЕМЛЮ

Віче в Підгайцях.

Дня 28. грудня, 1925, відбулася в Підгайцях, в кімнатах Т-ва Родина шкільна анкета при участи 80 делеґатів, що заступали 20 громад підгаєцького повіту. В сій поважній анкеті взяли численну участь і священики Підгаєччини зі своїм сеніором о. деканом Токарем на чолі.

Наради отворив **п. Олекса Яворський** і на його предложенне вибрано головою анкети о. **Літинського** і секретарем **п. Ластовецького,** зльокавтованого учителя.

Шкільний реферат виголосив з доручення УНДО делеґат зі Львова **п. Іван Гарасимович,** представляючи значіння рідної школи для нації, сучасний стан шкільництва під Польщею на основі статистичних даних, та чого вчать по наших школах після міністерських плянів і шкільних підручників. Зокрема спинився бесідник на шкільному плебісциті і його висліді та візвав ті громади, в яких протизаконно введено польську чи двоязичну мову навчання, вносити до 14 днів рекурси до міністерства просвіти, щоб опісля мати правну основу, вносити скарги до адміністраційного трибуналу і взагалі вести дальшу боротьбу за українське шкільництво. Та попри звязяту, систематичну боротьбу мусимо проявити творчу працю і власними засобами збудувати рідну школу. Сей обовязок вложила українська суспільність на плечі Українського Педаґоґічного Товариства, яке удержує народні, середні, фахові (промислові, ремісничі і торговельні) школи, захоронки, бурси, курси українознавства і для неграмотних і т. п. Кругло **10,000 української дітвори вчиться і виховується під дбайливим оком 375 учителів (льок) УПТ.** Це безперечно вже великий успіх, одначе в порівнанню до того, що ще маємо зробити, — то капля в морі. Пів міліона української дітвори вчиться в чужих школах або не побирає ніякої науки. Для них мусимо створити свої рідні школи УПТ. **з особлившим узгляднениям торговлі, промислу й ремесла.** Щоб це осягнути, треба великої і ціпкої орґанізації. В кождій громаді мусить повстати Кружок УПТ. **Кождий Українець і Українка повинні стати членом Рідної Школи.** Кождий Українець (ка) віддає 1 прц. своїх брутто-доходів на Рідну Школу. Приходять Різдвяні Свята, Новий Рік, Йордан. Се дні Рідної Школи. **Згідно з однодушним рішеннем усіх краєвих товариств, орґанізацій і партій та за згодою всіх українських владик уся коляда йде єдино й виключно тільки на Рідну Школу.**

По рефераті відбулась оживлена дискусія, в якій вияснювано поодинокі випадки шкільного плебісциту та взивано, щоби також товариства, особливо кооперативи, ставали членами УПТ й давали 1 прц. на Рідну Школу.

Іменем духовенства підгаєцького деканату заявив декан о. **Токар,** що духовенство постановило однодушно давати 2 прц. своїх доходів на Рідну Школу і вже цього місяця складають.

Іменем селянства п. **Снасків** подякував референтови за вичерпуючий виклад і заявив, **що всі селяни, навіть діти Підгаєччини, колядуватимуть тільки на Рідну Школу та просив оо. духовних, щоби на проповідях ще зокрема піднесли і вияснили вагу Рідної Школи і візвали від себе народ до як найбільшої жертвенности на ту ціль.**

Голова анкети о. **Літинський** у відповіди на це заявив іменем духовенства, що воно сповнить свій обовязок, вияснить з проповідальниць вагу Рідної Школи і само пожертвує на ту найважнійшу ціль в часі сучасного лихоліття.

Матвій Босьицький.

ЧОРНІ ХМАРИ.

(Нарис революційних часів).

Насупилось Боже небо,
Кругом бовваніє,
Колихає чагарником,
Вітер як повіє.
Перевертом чорні хмари
Клекочуть по свому,
Закривають землю скверну
Від Божого дому...
Ой не хмари, не чорні то
Воркочуть з вітрами,
Тільки край наш обступають
Ляхи з Москалями.

Зажурилась Україна,
Тяжко зажурилась,
Що розкутая на волі
Довго не нажилась.
Бо ще з ранів пливе кровця,
Що гризли кайдани,
Вже заковують наново
Ляхи з Москалями.
Нема в неї порадоньки
На її терпіння,
Світ великий тай не чує
Кривди голосіння.
Хотяй чує, удає він,
Що оглух з утоми,
Тай не хоче поглянути
До неї сіроми...
Зажурився старий Київ,
Переворот всюди,
Кипить завість і ненавість,
Бунтуються люди...

Зібралися добрі люди
На раду-пораду,
Щоб не лишить перед світом
Воленьки позаду.
Бо збірається посольство
Зі світа цілого,
Кождий буде хоронити
У Версаю свого.
Буде кождий захищатись
А ми що, — не люди!?...
Пошлімо ми депутатів,
Що буде то буде.
Нехай знає світ великий,
Що і ми живемо,
Свої жалі про неволю
Перед них несемо.

Вже свитає, сонце сходить,
Божий день витає,
Пробудився мир хрещений,
Господа благає...
Боже великий!...
Не дай пропасти нам,
Щоб вакували вороги,
І народ плакав тут і там,
Духом упасти не дай тим,
Що в бій за правдою пійшли,
Кріпи їх сили і відвагу,
Щоб віднесли пімсту і за тих,
Що в бою трупом полягли,
Свята Покрово, Мати Божа,
Благай Отця і всіх святих,
Щоб не проливав ворог нашу
[кров,
Поглянь на наші рани!
Згадай сина свого,
Не опусти нас грішних,
А Україну
Пригорни як мати під свій
[покров...

Молиться мир...
А козаки
Байдужно блукають,
Не харчуються сердеги,
Не відпочивають.
Тай не чують вони втоми,
Як сизі вірлята,
Летять степом, чистим полем,
Щоб лиш нагулятись.
Було не раз, не десятки
Гуляли, співали...
Мов троїстії музики
Кріси вторували.
А як пушки відізвались,
Дай Боже здоровля,
Точилася кров поганців
На їх безголовя.
За те „Ура" не стихало,
Слово до роботи
Додавало жвавим хлопцям
Духа і охоти.
Запиваймо всі побіду,
Щоб не заніміла,
Щоби слава козацькая
У вік гомоніла.

Ой поїхав Сидоренко
У Версай не в гості,
Не поїхав пирувати
В хаті на помості.
А поїхав заступитись
За народ забутий,
Росказати, розпитати,
За що був закутий.
Щоб розсудив світ поправді
Покривджену долю
Тай повернув Україні
Славетную волю.
І питала депутатів
Тай не розпитала,
Хитра Польща як гадина
Сичала, мовчала.
Так то наша славна воля
В Версаю пропала;
Світ не знає, що сталося,
Як зрада стала.
Уповилась могилами,
Сумними хрестами
Обсіяна немов цвітом
Вкраїна кістками.
Вороги знов закували,
Стогне у неволі
Зруйноване, пооране
Широкеє поле.
Тільки вали бовваніють,
Гайворонне краче,
Обідрана стара мати
Попід тини плаче.
Обідрана сиротина
Мечами прошита,
Наша слава, наша воля
Гореньком прибита.
Закована нишком плаче,
Тай себе питає,
Коли!... колиж рідних гостий
Ще раз привитає?
Тоді, коли чорні хмари
Вітрець знов розвіє,
Боже небо усміхнеться,
Як сонце пригріє,
І засвітить на Вкраїні,
Огріє всі люди,
Тоді злиднів, ні зрадників,
Підлизків не буде.
Що продали Україну
За слово лукаве,
За гріш стали наймитами
Та гноєм Варшави.

Джемейка, Л. Ай., Н. Й.
24. січня, 1926.

ГАЙДАМАЦЬКИЙ СКАРБ.

Повість з кінця XVIII століття.

За В. Лозинським

переповів Михайло Ценівський.

(21)

— Ніщо, ніщо! — говорив усе такий веселий Огарок що згадав про Квача і небо, а Люципер із пекла закладає протест, бо завербував собі його за пекольного канонира.

— О, до сто чортів! — закляв нараз Квач — стояти на місці й ані кроку!!

Всі задержалися на місці.

— Де моя голова, де моя голова! — озвався Квач і знову закляв.

— Ти мусів помилитися, як давав нам сиґнал — засміявся Огарок — повісив голову на паркані, а мокру шапку всадив на карок... Не велика ріжниця, не велика!

— Мовчи шалавило! — крикнув Квач.— Пане офіцир, прошу зараз здіймити чоботи, а ви також. Як ще одно зеренце пороху зітремо чобітьми, вилетимо у воздух! Я на смерть забув про чоботи!

Всі послухались ради Квача, Квач скрутив у бік і пристанув. роззулися й ішли дальше босі.

— Ми вже коло крати... — сказав похиляючись до землі.

Фоґельвандер і Огарок прийшли йому на поміч. Пережавілу, перепиловану передтим крату вийняли вмить. Фоґельвандер вискочив на двір, за ним його три товариші. Найшлися на малонькому подвірю, замкненому з трьох боків стінами, з четвертого низеньким поверхом із двома вікнами. Одно з цих вікон було темне, з другого пробивалось слабе, млаве світло.

— В котрім вікні бачив ти цю жінку? — спитався Квача Фоґельвандер.

Квач вказав темне вікно.

— У цьому — відповів — але воно закратоване. Друге освітлене, як бачу, не має ґрати.

— Ввійдемо кріз освітлене вікно — відізвався Фоґельвандер.

Саме в цю хвилю зникло світло в цьому вікні, а зявилося в другому, закратованому.

— Тим краще для нас — сказав Огарок, що зараз запримітив це. — Не маю в що зачепити драбинки. На щастя вікно низьке. Порвиш і Квач хай стануть разом, я по їх спинах вилізу до вікна, висаджу рами, сам перший вскочу до кімнати, а вам скину драбинку.

Згодилися на цей плян Огарка. Він звинно піднявся до вікна.

— Побіда! — викликнув лівголосом із гори — вікно лише примкнене!

Відчинив тихесенько вікно, зачепив на стіні драбинку, потім сів вигідно в отворі, надяг нув чоботи і таксамо порадив зробити товаришам.

— В кімнаті нема нікого, але в другій, бічній, чути якийсь неприємний голос, як скреґіт жаби, — говорив із гори.

Фоґельвандер вліз по драбині до темної кімнати, за ним тихо всунувся Квач. Порвиш лише зачепив ногою за відчинене вікно. Воно з лоскотом примкнулося. Стовчене скло забрязчало голосно. На цей відголос нараз заясніло з темної стіни світло. З другої кімнати відчинилися двері і показалася стара жінка з каганцем у руці.

То була наче якась фантастична, погана постать. Висока, суха жінка ця мала жовте лице, вкрите безчисленними морщинами, щоки кістисті, глибоко западені, ніс дуже великий, а такий закривлений, що це надавало лицю ще більше жорстокости й хижости. Очі великі, западені, зайшлі кровю, миготіли зеленавим блеском, як у кота і надавали цілій постаті щось, що пригадувало нічні змори й привиди або машкари.

Постать ця пристанула як нерухома зява.

Стара жінка, як побачила чотирох незнакомих людей, наче закаменіла з счудування й переляку... Хвилину стояла німа, аж нараз очі замигтіли їй зловіщо, сині, затиснені уста ворохнулися, наче до крику...

Зявище це дивно вразило Фоґельвандра й товаришів. Колиб у кімнаті зявилася була ціла розбійнича ватага, колиб їм у очі заглянули були дула рушниць або вістря списів — то не булоб зачудувало їх, ані не збентежило!

Але вибиратися на виправу з надією, що побачуть гарну, молоду дівчину, наче зачаровану княжну, що жде рятунку — а побачити таку відьму з каганцем, що коптить у сухій, жилавій долоні... то була несподіванка для наших героїв, з якою не могли освоїтися.

Фоґельвандер, що стояв із добутою шаблею, опустив її до землі. Не знав, що йому дальше робити... Старий Порвиш з комічним виразом тривоги глядів на стару жінку, а худощаве лице Квача продовжилося на половину. Один лише Огарок скоро зрозумів положення. Бачив із уст жінки, що хоче крикнути — прискочив скоро до неї, схопив її в половині і придержав одною долонею уста. Жінка почалась шарпати, але Огарок держав її наче залізними кліщами.

— Порвиш! — викликнув — правда, що ти взяв потвору на себе, а нам оставив княжну... Тепер маєш осьтут потвору, не хочу встрявати в твої права!

Колиж побачив, що Порвиш ховається за плечі Квача, Огарок добув пістоля і відіймаючи долоню від уст жидівки, приклав її дуло до грудий, говорячи:

— Мовчи! а ні, то куля зробить кінець тобі, лоб розторощу тобі!

Фоґельвандер зорієнтувався і пізнав, що він найшовся в тійсамій кімнаті, в котрій розмовляв із Шахіном. Двері, котрими нечайно зявилася ця відьма з каганцем уруці, то були ті самі, котрі торговець душ відчинив був потисненням пружини, й показав був Фоґельвандрови гарну фанаріотку. Коли запримітив це, офіцир кинувся до цих дверей, але стара жінка зачинила їх за собою. Фоґельвандер притиснув із усієї сили, але дарма, а скритої пружини не міг найти ніде.

— Відчини двері! — скрикнув Фоґельвандер до жінки, що стояла німа й неповорушна під загрозою пістоля, якого Огарок не спускав із її грудей.

— Там нема ніщо, там не найдете нікого! Пустіть мене! — відповіла стара жидівка.

Фоґельвандер підійшов до самих дверей та викликнув по італійськи:

— Ерінна! Ерінна Мавродукас! Батько шукає тебе!

На ці слова зараз почувся шелест, і легкий, скорий відголос кроків. Потім почувся тойсам голос, котрий колись так до глибини зворушив був нашого героя.

— Я тут! Рятуйте! — озвався той голос із другої кімнати і Фоґельвандер чув, як слабі і дрібні долоні старалися витиснути зачинені двері.

— Заразже відчини, опириці! — крикнув грізно Фоґельвандер до старої жінки.

— Я не маю ключа. Забула його. З переляку примкнула я двері, пружина заскочила й ніхто тепер не відчинить цього замку — відповіла рішуче жінка.

— Пане рітмайстер — відізвався Огарок — так не говориться з жінками. Гарна пані— зачав він, чемно звернувшися до відьми,— чи не потиснеш цієї пружини? Коли не зробиш цього гарненька збиточнице, я пропав. Я мусітиму застрілити тебе, синьогорлице, а щож моє життя вартє, колиб ти перестала жити?! Відчини, раз, два!

Огарок так рішуче поклав палець на язичок пістоля, що жидівка задріжала, кинула грізним оком на жовніря й вказала мовчки малий металевий ґузичок у стіні.

Фоґельвандер потиснув і двері відскочили. Вибігло з них молоде, чудове дівчатко з розпущеним волоссям, з румянцем зворушення на змученому лиці й палаючима від несподіваної радости очима.

— Мій батько! де мій батько!? — викликнула по італійськи і кинулася скоро вперед.

Фоґельвандер схопив її за руку і сказав знову по італійськи, лагідно й успокоююче:

— Вашого батька тут немає, але тут є люде, які прийшли видерти вас з рук злочинців, увільнити з печери цього драба і вернути вам свободу! Бачите мене вже в друге, Ерінно: перший раз на дармо кликали ви моєї помочі, я не міг прийти вам з поміччю. Але вашої просьби я не забув. Вона дріжала мені безустанно в серці, отак не дала мені спокою, доки я не сповнив її.

Гарна фанаріотка глянула вдячно на офіцира.

— О так, я бачила вас раз, три дни після того, як мене привезли сюди! Ах, тікаймо відсіля, ради Бога!

Глянула з невисказаною тривогою на стару, погану жінку й дрожачи схопила Фоґельвандра за руку.

Підчас цієї сцени між Еріною й Фоґельвандром, відбувалася друга менше гарна і менше романтична. Квач вязав сильно руки старої жінки, а Огарок перевязував їй уста грубою й широкою хусткою.

Саме коли це ділося, в середині хазяйства, на подвірю фабрики салітри склалося щось таке, чого не причували наші герої. Собаки, заспокоєні на хвилю киненими кусками, похований гнів і незабаром із страшною гавкітнею вернули до місця, де їх частував Квач. Тут найшли звязаного парубка й почали гавкати довкола нього без упину. Завзята гавкітня собак збудила Аронового сторожа. Він узяв із собою двох людей та вийшов на подвіря. Коли, побачив, що пси стоять на одному місці, пійшов із людьми туди. Тут побачили звязаного парубка. Думали спочатку, що вже неживий, але як посвітили ліхтаркою, переконалися, що він лише звязаний, а уста заткані. Відіткали йому уста, а переляканий смертельно парубок оповів, що бачив і що йому приключилося.

Колиб не посторонні, що їх парубок мав на руках і ногах, не повірили би його словам. Присягався, що через паркан влізла ціла ватага опришків. Тимчасом на подвірю не було нікого, двері до хазяйства були ненарушені, а в середині не чули найменшого шелесту. Переляканий сторож побудив усю службу, цілу шайку молдавських жидів. То була наче Шахінова ґвардія. Наче здібний вожд поділив свою армію на дві части: одною дім обставив, наскільки можливо, довкола хати, з другою побіг до середини.

(Дальше буде).

Олександер Саліковський.

МІЙ ЖИТТЄПИС.

Я народився в м. березні 1866 року в селі Старім Потоці, Винницького повіту на Поділлі в старосвітській попівській родині і виріс в оточенні суто українському. 7-літним хлопцем мене відвезли у Винницю в 2-х клясову міську школу, а через рік у Шаргород в „духовне училище" (бурсу). Скінчив я бурсу 2-им учнем і так саме 2-им учнем попав, після особливих іспитів, до Камянець-Подільської духовної семинарії, куди зіхалися конкуренти з чотирьох бурс, — Камянецької, Шаргородської, Тульчинської та Приворотської. У Подільській духовній семинарії здавна жили традиції революційні: з неї вийшов відомий революціонер Ковальський, що в 79-ох роках минулого століття був розстріляний в Одесі; з неї в 1879 р. пішли на каторгу Іван Турович, Никон Волянський та Денис Станевич. Один з членів цеї революційної групи Григ. Венгрженовський посіяв у мені ще до вступу у семинарію перші зерна української свідомости, давши можливість прочитати комплекти „Основи". Але мені було тоді 13 років, і вплив „Основи" не міг бути особливо глибоким. Мене більше тоді захоплював російський революційний соціялізм, який дав стільки героїв та мав на меті негайне встановлення соціяльної правди. В мої часи в семинарії заснувався численний революційний гурток, що через кілька років дав своїх представників і в Шлісельбург і в Сибір. Наймолодші у цій останній організації, до яких належав і я, дістали при „ліквідації" гуртка по кілька місяців вязниці, „по височайшому поведенію", та по кілька років поліційного догляду на призначеному місці перебування, але найтяжчою для нас карою було позбавлення нас можливости попасти в університет. Лише контрабандою міг я через деякий час слухати лекцій в вищій школі. Проте мушу зазначити, що цілі роки, які довелося мені пробути на селі без права виїзду навіть на кілька верст, цілі роки в товаристві самих книжок лише, не пройшли для мене безслідно. Силу книжок прочитав і простудіював я тоді по природознавству, соціольогії та фільософії і багато взагалі працював над собою, встановлюючи світогляд на ціле життя. Особливий вплив зробила на мене фільософічно-соціяльна система Герб. Спенсера, у корні підірвавши той „утопізм", яким я жив до тої пори. Зазначу до речі, що в сусідстві зо мною мешкав мій родич і шкільний товариш, також вихованець Подільської семинарії, Михайло Коцюбинський, який часто приходив до мене та приносив мені книжки зі своєї досить гарної бібліотеки.

З великими труднощами мені пощастило врешті одержати посаду сільського вчителя, і я віддався педагогічній праці. Між иншим я улаштував при школі бібліотеку та систематично слідкував за відношенням читачів до окремих книжок і взагалі за впливами на них моєї книгозбірні. Деякі спостереження мої в цій галузі опубліковані на підставі моїх дописів в книжці А. С. Пругавіна „Запросы народа и обязанности интелегенціи в области умственного развитія и просвѣщенія". Тодіж саме в початку 1885 р. розпочалася і моя літературна праця: я надрукував кілька статтей, головним чином у питаннях громадсько-освітніх, у відомому народницькому тижневикові „Недѣля", що виходив у Петербурзі під редагуванням П. А. Гайдебурова („Новыя Школы", „К церковно-школьным итогам", Репримандъ „неожиданный" та инші). До цього періоду відноситься моє листування з Г. Успенським і перша моя велика літературна праця: „Нѣсколько итогов к злобам дня". Этюд по соціяльной морали Сиб. 1889. (4 друк. аркуші).

Як тільки жандарми довідалися про моє учителювання, я негайно був звільнений і мусів у 1889 році переїхати до Камянця-Подільського, де заробляв на хліб насушний приватними лекціями та працею „по вільному найму", в ріжних місцевих установах. Одночасно я працював літературно і надрукував кілька статтей у місячнику „Русское Богатство" та тижневикові „Школьное Обозрѣніе". Тодіж вийшла моя брошура (біля 30 стор.) „Современныя теченія общественной жизни", де я відстоював доктрину народництва (продовження „Нѣскитогов").

Один з губернаторів (Наришкін) дізнався про моє важке становище, зацікавився моєю працею і на свою власну відповідальність перед департаментом поліції призначив мене чиновником для особливих доручень, хоч я був ще тоді під „негласним надзором". Працював я спочатку при губерніяльнім правлінні, де служило біля 100 урядовців, — переважно дрібних та злиденних. Це була малокультурна, затуркана маса, якою ніхто не цікавився. Важко було переживати в такому осередкові, і я зробив посильну спробу внести промінь світла в це темне царство, орґанізувавши для урядовців бібліотеку. Довелося робити це без жадної урядової допомоги, лише з пожертв книжками та грошима, які я збирав, де тільки міг, та з платні за читання, яка була встановлена в скількости 10 коп. місячно. Справа пішла дуже добре. Через рік книгозбірня, якою я й завідував як бібліотекар, значно поширилася, набрала популярности, і мої читачі в дуже сердечній формі висловити мені свою подяку (піднесли „дрес", старанно виписавши його „рондом" на кавалку бристольського паперу).

За яких 5—6 років я дослужився до посади радника ґубернiяльного правління, але моя особа дуже не подобалася місцевому жандармському полковникові Дубельтові та декому з ґуберніяльного Олімпу, і на основі їх доносів про мою „революційність" міністр Плеве запропонував мені через ґубернатора Ейлера негайно залишити службу. Це було в квітні 1904 р. Я покинув Камянець і переїхав до Київа, де вступив до редакції щоденної ґазети „Кіевскіе Отклики", тільки що заснованої тоді гуртком кваліфікованої київської інтеліґенції з проф. І. В. Лучицьким на чолі. Редагував ґазету М. П. Василенко, що й тепер перебуває в Київі, та талановитий адвокат М. Б. Ратнер (С. Р., співробітник „Русск. Богатства"). Одночасно зо мною в „Кіев. Откликах" працювали: Сергій Єфремов, Б. Грінченко і І. Стешенко. Як особливо цікаві епізоди памятаю, що 17. жовтня 1905 р. в ден оголошення маніфесту про конституцію, С. Єфремов на пропозицію редакції написав українською мовою статтю „Чи буде суд". Це була перша стаття укр. мовою в тодішній пресі. Тодіж таки в „Кіев. Откл." була надрукована стаття молодого редактора місцевої польської ґазети „Глос Кійовскі" п. Артура Слівінського (потім премієр-міністра Річипосполитої Польської) про незалежність Польщі. Через деякий час я став помічником редактора Василенка (Ратнер переїхав до Петербурга), а потім і редактором (Василенка посадили у вязницю — і до редагування він вже не вернувся). В цей час „Кіевскіе Отклики", змінивши з „незалежних обставин" кілька наголовків, називалися „Кіевскія Вѣсти". З відомих Українців постійним „статейщиком" „Вістей" в українських питання був С. О. Єфремов, а Микита Шаповал — одним з коректорів. Редагував я цю ґазету аж до 1910 р. і висидів за неї (власне за Кіевскіе Отклики") два місяці в Лукіянівці, а коли адміністрація довела ґазету своїми переслідуваннями та штрафами до агонії, — переїхав в Москву. Тут я працював у „Русск. Вѣдомостях", „Русск. Мысли", (писав в обох виданнях переважно по українським питанням) і посилав „Листи з Москви" до київської „Ради". При діяльній підтримці українського громадянства заснований був тут, присвячений українським справам місячник російською мовою „Украинская Жизнь", який редаґував С. В. Петлюра і я. На жаль, досі ніхто з істориків українського літературного і суспільного руху не присвятив уваги цьому часописові, — тимчасом він відіграв свою ролю в ході української справи. Одна з моїх статтей, уміщених в „Укр. Жизни", була перекладена на чеську мову в 1920 р.

В 1913 р. мене запросили до Ростова над Доном, де треба було ратувати від загибелі велику щоденну стару ґазету „Приазовскій Край". Я приняв цю пропозицію, бо не уявляю собі більше захоплюючої справи, як справа добре поставленого щоденного політичного орґану. З „Приазовскаго Края" мені за три роки пощастило зробити поважну і впливову ґазету, яка на перше місце ставила, поруч загально демократичних постулятів, захист інтересів „національних меншостей" південного Сходу Росії, а саме: Українців, Вірменів та Грузинів. Підчас сотих роковин смерти Т. Шевченка „Приазовскій Край" широко демонстрував українську ідею, видавши найбогатіще з усіх тодішніх часописів, ювилейне число з статтями впливових наших письменників та безліччю ілюстрацій, (цей факт був зазначений київською пресою). У початку війни, коли в Ростові осіла численна кольонія галицьких москофілів з В. Дудикевичем і його друзями на чолі, „Приазовскій Край" вивів на світ зловживання цих панів, що одержували від російського уряду величезні кошти на утримання своєї слухняної отари і страшенно її експльоатували. У свій час ця москофільська панама наробила багато гомону і дала привід В. Короленкові виступити на сторінках „Русскаго Богатства" з яскравою статтею проти галицьких москофілів та їх російських покровителів. Стаття Короленка була складена на підставі матеріялів „Приазовскаго Края".

Характер, якого набрав „Приазовскій Край" в зазначений час, викликав великі симпатії і до ґазети і до мене особисто з боку „инородців", і одна з вірменських ґазет навіть вмістила мою біографію та портрет, але не завжди до вподоби припадали ... редагування декому з видавців („Приазов. Край" видавала акційна компанія), і вони почали втручатися в справу, чим примусили мене в літку 1916 р. покинути Ростов і вдруге переїхати до Москви. Тут я знову став на чолі редакції „Украинской Жизни". Тоді С. В. Петлюра був на фронті (служив у Земському Союзі), близьку участь в журналі приймали В. Винниченко, що нелегально перебував у Москві (його дружина Р. Я. Лівшиц служила лікаркою в одному з московських шпиталів „Червоного Хреста") і Михайло Грушевський, що був тут на засланні. Одночасно з редаґуванням „Украинской Жизни" я працював в „Русск. Вѣдомостях" і служив у Головній Управі Союза Городів, а перед самою революцією увійшов у склад редакції нової ґазети „Власть Народа", як помічник редактора і завідуючий краєвим відділом, та приняв на себе обовязки одного з редакторів національного відділу видавництва „Задруга". Одночасно я приймав близьку участь у виданні українського тижневика „Промінь", на чолі якого стояв В. Винниченко.

У „Власти Народа" я між иншим умістив низку статтей в оборону та розяснення українського національного руху, діяльности Центральної Ради і т. д. Усе це зустрічало тоді вороже відношення з боку російської преси, особливож з боку найбільше розповсюдженої ґазети „Русское Слово", з якою доводилося боротися. Як редактор національного відділу „Задруги" я прoредаґував і написав сам кілька брошур по найбільше пекучим питанням самоозначення „малих народів", що складали Росію. Незалежно від цього я виступив з кількома публичними лекціями на такі-ж теми на Вищих Жіночих Курсах, в Комерційнім Інституті, в Сільсько-Господарчому Інституті і в університеті Шанявського. Тоді-ж представники 13-ти українських товариств та інституцій у Москві обрали мене головою Української Ради, що обєднувала їх усіх і провадила суспільно-політичну акцію, домагаючись праці Центральної Ради.

Вкінці серпня 1917 року голова Ґенерального Секретарія ту і Ґенеральний Секр. внутрішних справ В. Винниченко виставив у Громадському Комітеті Київщини мою кандидатуру на посаду Київського Ґуберніяльного Комісара, і я був одноголосно обраний. У початку жовтня переїхав я до Київа, де в скорому часі увійшов у склад Центрального Комітету Партії С.-Ф. і був делеґований в Центральну Раду, як член заступник.

Підчас першої більшовицької навали, коли Київ був буквально залитий кровю, я переїхав до Москви, де під власним призвищем надрукував у кількох „буржуазних" ґазетах, що не були ще знищені більшовиками (в тому числі і тижнева ґазета „Українське Слово"), низку статтей в захист української самостійности і Центральної Ради. Це, памятаю, дуже дивувало небіщика М. Ів. Туґан-Барановського, що теж тоді перебував у Москві і потерпав, аби мені мої статті не наробили лиха. Але в Москві комуністи були значно спокійніщі, ніж на Україні, і все обійшлося гаразд.

Коли прийшли Німці, я повернув до Київа.

За гетьманського перевороту російські офіцири явилися мене арештувати з наказу гетманського команданта, але я це передбачав і вдома не ночував. Потім я виступив з протестом проти наказу про мій арешт в листі до премієра Лизогуба (лист надрукували „Нова Рада" і „Киевская Мысль"). Звільнений з посади Ґуберніяльного Комісара я в травні 1918 р. на всеукраїнськім земськім зїзді був обраний членом Головної Управи Всеукраїнського Земського Союзу. В скорому часі гетьманці таки арештували мене і посадили в Лукіянівку, але на другий день, з наказу міністра внутрішніх справ Ігоря Кістяківського (бувший пайщик „Украинской Жизни") мене звільнено. Підчас гетьманщини я, на пропозицію Мін. Освіти, читав у Київі цикль лекцій „Нова Україна", для учителів середніх, вищих початкових і нижчих шкіл і потім повторив той цикль на курсах народніх учителів у Білій Церкві. Ці лекції потім вийшли окремою книжкою видання „Криниці".

Перед приходом у Київ Директорії я орґанізував велику щоденну ґазету „Трибуна", яка проіснувала до нової більшовицької навали в лютому 1919 року. З березня до вересня цього року довелося мені укриватися на селі, бо київська Че-ка призначила мене до „ліквідації" й пильно розшукувала. В жовтні разом з Л. Чикаленком виїздив я на Донщину й Кубанщину з доручення громадянства для переговорів з опозиційними елементами тамошнього суспільства в справі порятунку від Денікинщини. Вернувшись у Київ на передодні евакуації його добровольцями, вступив я на службу у „Дніпросоюз" секр. Союзу, а разом з тим розпочав був видання тижневика „Промінь" при участи небіщика П. Я. Стебницького й ин., але встиг випустити лише одно число. За якийсь час перед цим співробітники „Літературно-Наукового Вістника", залишеного попереднім редактором, одноголосно вибрали мене на загальних зборах головним редактором журналу. Обовязки редактора „Літературно-Наукового Вістника" я виконував одночасно з редакторською роботою у видавництві „Дзвін", де на мою пропозицію розпочалася праця по виданні великої енцикльопедії для дітий й історії новітньої української літератури в життєписах (біографіях і автоґрафіях письменників). Матеріяли для цих видань, почасти зовсім оброблені (декілька біографій, напр., були написані П. Стебницьким, С. Єфремовим і т. и.), поступали до нашої колеґії досить успішно та не пощастило мені повести до кінця цю справу через політичні та воєнні події. У травні 1920 року Київ захопили польсько-українські війська, після чого я увійшов на пропозицію Громадського Комітету в кабінет В. К. Прокоповича міністром внутрішніх справ. При А. М. Лівицькому залишився міністром внутрішніх справ і був заступником премієра.

Через 10 місяців я вийшов із складу правительства і на бажання конвенту сеніорів Ради Републики та просьбу голови Уряду В. Прокоповича орґанізував у Варшаві щоденну безпартійно-демократичну ґазету „Українська Трибуна", яку й редаґував до припинення її польською владою в березні 1922 року. Потім редаґував тижневик „Українська Справа" і місячник „Трибуна України". З моменту заснування Українського Центрального Комітету входжу в його склад. У 1925 році кілька місяців виконував я обовязки голови Комітету і стояв на чолі вищих курсів українознавства, що були орґанізовані Українським Центральним Комітетом у Варшаві. На курсах прочитав я цикль лекцій на тему „З історії українського суспільного руху" (кінець 18-го століття і 19-ий вік). Читав також кілька разів окремі циклі лекцій по українознавству та про сучасний момент у Калішкім і Щепюрнськім таборах і в Українській Станиці. Тодіж, в 1923 році перевів орґанізацію 1-го зїзду української еміґрації в Польщі і видав докладне звідомлення про його працю. З того часу виконую, по обранні зїзду, обовязки керовника культурно-освітньої секції Українського Центрального Комітету, приймаю участь у редаґуванню „Вістей У. Ц. К.", виступаю з прилюдними рефератами на теми біжучого українського життя і т. и.

За час перебування на еміґрації співробітничав у ріжних еміґраційних виданнях, („Український Сурмач", львівські альманахи „Дніпро" й инш.) а також у журналах: „Письмо з Просвіти", „Наш Світ", „Молода Україна", „Учитель", „Тризуб" і в ґазетах „Діло" (Львів), „Український Голос" (Перемишль), „Наше Життя" (Холм) та ин. Виготував до видання „Енцикльопедію для дітий та для самоосвіти" і кінчаю нарис української революції (біля 15 друкованих аркушів).

ДО ВСІХ ДОПИСУВАТЕЛІВ.

Просимо затямити собі:

1. — Дописі писати коротко.
2. — Виразно і читко.
3. — Лиш по одній стороні паперу.
4. — В дописях подавати лиш правдиві вісти.
5. — Писати лише про річи цікаві для усього загалу читачів, або бодай його значної части.
6. — В дописях нікого не перехвалювати без дійсної заслуги.
7. — Не лаяти нікого особисто, ані не нападати, ані не зачіпати.
8. — Не жадати звороту дописі, яку дописуватель написав ва кілька минут (коли її дуже потребує, може у себе оставити відпис).
9. — Не посилати „наглих" дописий з домаганнем „сейчас" помістити, бо се звичайно тільки показує, що дописуватель опізнився і хоче, щоб редакція се надоложила.
10. — Не присилати до редакції стихів і поезій недоладних щодо форми, або безвартних щодо змісту; а до того й не жадати звороту таких віршів.

ПОЕТИ І ПОЕЗІЇ.

Кождий поет, чи він більше талановитий, чи менше, має вроджений дар поетичний. Але жаден поет, навіть найбільше талановитий, не може розвинутись і удосконалюватись, коли не читає творів других поетів, а особливо — добрих поетів.

Навіть набільші поети писали свої твори під впливом других великих поетів іноді навіть других національностий.

Правда, не кождий поет вміє сей вплив відповідно використати, але також правда, що без того впливу поет останеться на тому початковому стані, на якому вперве взявся писати свої поетичні проби.

Длятого ся стара але все дуже добра вказівка для поетів: Читайте твори других поетів, не раз, але 10 разів! — завсіди останеться золотою гадкою.

Українські поети повинні читати, як найбільше твори українських поетів.

В Америці є чимало українських поетів, а деякі з них вже доволі вибилися своїм таланом. Котрі виказались більшими успіхами, безперечно більше читали. Але всі українські поети, все, і всюди повинні тямити сей заповіт: Читати як найбільше творів українських поетів.

Книгарня Свободи має на складі такі збірники українських поетів.

Гайдамаки. Т. Шевченка	.50
Кобзар, повний ілюстрований збірник віршованих творів Т. Шевченка (брош.)	1.50
Кобзар Т. Шевченка, 707 сторін в оправі	2.50
Твори Тараса Шевченка в 3-ох томах (в оправі)	8.50
Твори Тараса Шевченка в 5-ох томах, в оправі	15.00
З вершин і низин, збірник поетичних творів Івана Франка, в оправі	3.40
Писання Богдана Лепкого, з нарисом його літературної діяльности, Вас. Верниволі. Том І. Вірші, том ІІ. Проза. В полотняній оправі	5.50

На сих книжках даємо таксамо 25% опусту, коли замовлення виносить понад $2.00. Гроші або моні-ордери слати на адресу:

„SVOBODA"
83 Grand Street. Jersey City, N. J.